СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 27. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 11-го лютого 1943. No. 27. Jersey City, N. J., Thursday, February 11, 1943. VOL. LI

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗ. РУЗВЕЛТ ВСТАНОВЛЯЄ 48-ГОДИННИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ НА ЧАС ВІЙНИ

ВАШИНҐТОН. — В 32 округах, точно вичислених урядом, між якими бракує Ню Йорку, заведено вже примусовий мінімальний 48-годинний час праці. Таке проголосив через радіо Джеймс Ф. Бирнес, Директор Економічної Стабілізації. Ось це зарядження президента Рузвелта, є згідне з тим, чого домагався Пол МекНат, голова Комісії Людської Сили. Зарядження має на цілі зарадити бракови робучих сил у воєнній індустрії. А спричинене головно тим, що Аліянти думають повести ще в цьому році інвазію Европи, а тому треба подбати, щоби не було ніякої перерви у воєнній продукції.

Робітничі заробітки піднесуться.

Зарядження президента не зміняє в нічому іншому закону про 40-годинний тиждень праці. За працю, що буде тривати понад 40 годин тижнево, пратимуть половину більше від звичайної платні. Таким чином заробітна платня піднесеться на 30%, а в тих промислах, де працювали досі по 44 годин тижнево, на 13.6%.

Проти домагань Луїса.

Заповідають, що отсе зарядження президента є звернене теж проти Джана Л. Луїса, що заповів боротьбу від імені Юнайтед Майн Воркерс оф Америка за підвишку майнерського денного заробітку на $2. Але це відноситься теж і до домагань робітників в чотирьох головних компаніях мясних виробів.

УРЯД ЗА ВДЕРЖАННЯ „ЛИТЛ СТИЛ" — УМОВИ".

ВАШИНҐТОН. — Рада Воєнної Праці заявилась проти домагань робітників, занятих в чотирьох головних підприємствах виробу і розсилки мясних виробів, щоби їм підвищити заробітну платню. Рішення запало 7 проти 4. Проти такого рішення були представники робітництва, але більшість рішила, опираючи це рішення на законі з 2. жовтня про боротьбу з інфляцією. Рада є за те, що й президент Рузвелт, себто, щоб держатись „Литл Стил" — умови, яка признає підвишку до 15 процентів від 1. січня 1941, беручи під увагу зріст цін до травня 1942. Рада Воєнної Праці виходить отже з такого заложення, що домагання робітників у мясній продукції, як і домагання майнерів щодо підвишки, противляться „Литл Стил" — умові.

ЧОМУ 48-ГОДИННИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ?

ВАШИНҐТОН. — З боку уряду вияснюється запровадження примусового 48-годинного тижня праці в 32 округах воєнною конечністю. Треба збільшити продукцію й число робучих рук. Якщо через таку зміну в якійсь фабриці буде надмірне число робітників, то їх не буде можна звільнити перед днем 31. березня. До цього часу справи наладнаються так, що буде можна таких звільнених робітників примістити в такому місці, де є брак робучих сил. Усе те буде переведене організовано й без поспіху, а нормальним порядком, щоби не витворювати непотрібного замішання в продукції й заряді.

НЕМА СТРАХУ ЗА БРАК ОДЯГУ.

ВАШИНҐТОН. — Тому, що пайкування обуви наступило так несподівано й як негайно обовязуюче, рознеслась якимсь чудом чутка, що таке саме може статись і одягом. Ось цей нічим неоправданий страх заставив многих закуповувати більшу скількість одягу. Рада Воєнної Продукції й Федеральний Адміністратор Цін видали спільну заяву, якою запевняють загал, що не було ще навіть мови про пайкування одягу, бо наразі не заходить потреба це робити. Вовни маємо тепер на складі кілька сот міліонів фунтів більше, ніж її мали ми в часі японського нападу на Перл Гарбор.

СПІЛКА ДЕМОКРАТІВ З АМЕРИКЕН ЛЕЙБОР.

ОЛБАНІ. — Зайшла цікава новина: сенатор Джан Ж. Донінген, демократ, вніс законопроект, запроєктований через партію Америкен Лейбор. Важне воно з цього боку, що ніколи досі за останніх шість сесій леґіслятури, себто за той час, як заіснувала Америкен Лейбор, ніякий демократичний провідник не ставив ніякого законопроєкту що виходив з цеї партії. З цього заключають, що в нюйорському стейті іде до тісної співпраці між демократичною партією і Америкен Лейбор. А це знову має на оці найблизші вибори на ґубернатора стейту і на мейора міста Ню Йорку.

ЗАЧНУТЬ ВЧИТИ ПЕРШОЇ ДОПОМОГИ В ШКОЛАХ.

НЮ ЙОРК. — В вищих і професіональних школах зачнуть вчити учнів, що є у вищих клясах, як давати першу допомогу. Це є воєнне зарядження. Переведенням цього займеться Червоний Хрест.

Японці Забрались з Ґвадаканал, Який є Тепер під Цілковитою Американською Контролею

ВАШИНҐТОН. — Вже знаємо, що означала мовчанка урядових чинників про те, що діється довкола Соломонських островів, де мали бути згромаджені великі морські сили. Що ті сили там були, а можливо, що ще й далі є, це одна справа. Але певне є те, що наслідком воєнних американських операцій за останні місяці японці були змушені залишити Ґвадалканал, що їх коштував величезних втрат і кількамісячної завзятої боротьби. Саме та велика японська фльота, про яку згадувано, була вжита на те, щоб забрати з Ґвадалканал ті сили, що їх можна було вивести. Остали ще тільки маленькі загони в джунґлях, що мусять скорше чи пізніше віддатись, або згинути. Та це вже не є ніяка війна чи боротьба. Значить, що таким чином Японія втратила остров, що був для неї знаменитою випадовою морською і летунською базою та мав знамениту пристань і добре летунське поле. Що далі буде, нам не відоме, казав Френк Накс, секретар маринарки, але що Японія понесла повну поразку в боротьбі за Ґвадалканал, це вже очевидне. Японське радіо теж признало, що японцям треба було вицофатись з Ґвадалканал, бо ніби уже осягнено ту ціль, для якої там були японські сили.

ТРЕБА ЗАБЕЗПЕЧИТИ ПАЦИФІК, ЩОБИ НЕ БУВ ЗАГРОЗОЮ ДЛЯ АМЕРИКИ

ВАШИНҐТОН. — Що буде по війні з Тихим океаном? Чи має він бути далі загрозою для Злучених Держав, як було досі, коли Японії була дана можливість держати на нім морські бази, які уможливили їй такі напади, як от підступний напад на Перл Гарбор? На такі й їм подібні питання пробує відповісти Френк Накс, секретар маринарки. Він вичисляє певні острови, як Кароліни і Маршальський архипеляг, які повинні остати по війні під американською контролею, а над якими досі мала мандат Японія. Накс тої думки, що американська благородна допомога Аліянтам при помочі „Ленд-Ліз" заставить держави розуміти положення і мотиви Злучених Держав, що не мають нічого спільного з якимсь імперіялізмом, а є диктовані тільки обезпеченням Америки перед новим нападом.

ЛЕДВИ ЧИ ІТАЛІЯ ПОКИНЕ ВОЮВАТИ

ВАШИНҐТОН. — З Швайцарії надходять відомости, що противляться поголоскам про те, що Італія покине Німеччину і війну. Кажеться, що італійці війни не хотіли і тепер її не хочуть, але вони є тепер в німецькій неволі. Всюди в Італії, як і в Сицилії та Сардинії, є розставлені сильні німецькі відділи, що держать над усім контролю. Тому італійці є безсильні.

Пейрутон Установляє Економічну Раду

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Марсель Пейрутон, ґенеральний ґубернатор Алжіру, створив Постійну Раду Воєнної Економії для розвязки економічної ситуації краю. Членів Ради мається вибирати голосуванням. До Ради запрошено й представників арабів.

ДЕ ҐОЛЬ НЕ ТІЛЬКИ ЗА ПЕРЕМОГУ, АЛЕ Й ЗА ДЕМОКРАТІЮ

ЛОНДОН. — Ґенерал Чарльс де Ґоль, провідник „воюючих французів", відбув тут свою першу пресову конференцію від свого повороту з Африки. Ґенерал заявив, що угода між ним і ґенералом Жіродом є безцільна, поки вони не найшли основ для політичної гармонії між „воюючими французами" й північно-африканським режімом. Він підчеркнув політичну програму „воюючих французів": мовляв, вони хочуть не тільки добути для Франції незалежність, але й демократичний устрій. Тільки така програма може бути основою єдности.

Ґенерал заявив, що всі французи в північній Африці, котрі противилися Віші й хотіли воювати по стороні Аліянтів, що далі увязнені.

ТУРЕЧЧИНА КЛИЧЕ ДИПЛЬОМАТА НА ВАЖНУ КОНФЕРЕНЦІЮ

АНКАРА. — Турецького амбасадора в Москві покликано до Туреччини на поспішну конференцію. Амбасадор полетів літаком. Як догадуються, конференції мають на цілі обговорити умовини зближення між Росією й Туреччиною. Цей амбасадор брав теж участь у нарадах з Винстоном Чорчилом у Каїро.

ПОМЕР О. ТІСО, ПРЕЗИДЕНТ ПРО-НАЦІСТИЧНОЇ СЛОВАЧЧИНИ

Радіо з Віші подало вістку, що в Братиславі, столиці про-націстичної словацької держави, помер монсіньор Йосиф Тісо, начальник цеї держави. Він мав при смерти 55 літ.



ІСТОРІЯ СТАРОГО МІСТА.—Ґрупа американських летунів, стаціонованих на Середньому Сході, відвідала старинне місто Єрусалим, що, як відомо, має велике значіння для трох великих віроісповідань. Православний священик у Єрусалимі оповідає летунам деякі невідомі їм річи з історії міста. Як можна бачити з виразу їх облич, летуни глибоко зацікавлені словами священика.

ВІДОБРАЛИ НІМЦЯМ БІЛГОРОД І ШЕБЕКІНЕ

ЛОНДОН.—Ціла німецька лінія на 500 миль довгому фронті заломлюється, як це видно зо сповіщення спеціяльного советського комунікату про заняття червоною армією Білгороду й Шебекіна.

Білгород це друга щодо значіння база, яку німці держали вперте підчас російської офензиви минулої зими. Цей важний залізничий узол лежить 50 миль на північний схід від Харкова й 75 миль на південний схід від Курська. Шебекіне лежить усего 40 миль на північний схід від Харкова й 20 миль на південний схід від Білгороду. Білгород лежить на перехрестю залізниці з Харкова до Курська і залізниці з Гомеля.

ПО ЗАХОПЛЕННЮ КУРСЬКА.

МОСКВА. — Кореспондент „Ню Йорк Таймсу", Ралф Паркер приписує захоплення Курська червоною армією скомплікованій стратеґії. Російська команда кинула в перший бій літаючу колюмну повзів та інфантерії на моторах і лещетах, котра перерізала залізницю з Курська до Льгова коло Зорина, а потім звернулася на схід на село Лебажі. Рівночасно інші російські відділи атакували з північного заходу й окружили Курськ півколом. Третя колюмна почала атакувати місто з південного сходу.

Комуністична „Правда" описує Курськ по його заняттю червоною армією: „На кожному схрещенню вулиць лежать німецькі трупи. Зо заулків і сутерен виходять сумні офіцири й вояки, з руками, піднесеними вгору. Ґенерал Шнайдер, командант німецької оборони Курська, запевняв німців у своїм приказі: „Видержіть ще трохи, а допомога прийде". Німці не могли видержати. Курськ став для них великим цминтарищем".

ПОЛОНЕНОМУ НАЦІСТИЧНОМУ ҐЕНЕРАЛОВИ ЗАКИДУЮТЬ ЖОРСТОКІСТЬ.

СТАЛІНҐРАД. — Ґенерал Крилов, начальник штабу 62. російської армії, що захопила Сталінґрад, встановив комісію для розсліду приказів німецького маршала Павлюса про висилку всего цивільного населення зо Сталінґраду до Німеччини. Ґенерал видно вважає цей приказ доказом жорстокого поведення військової команди, яке заслугує на кару, за недавною заявою Сталіна про потребу карання жорстоких військових командантів уже тепер, себто підчас війни.

Кореспондент „Ню Йорк Таймсу" Ралф Паркер, пишучи зо Сталінґраду, наводить слова 21-літнього поручника Єльченка, котрий з горсткою вояків заґнав маршала Павлюса в підземелля й потім закопив його в неволю, що перед здачою маршала серед німецьких військ панувало повне безголовя.

Ґенерал Чуйков з 62. армії, що обороняла Сталінґрад, коли його спитали кореспонденти, які тактичні помилки зробили німці, заявив: „Німці не зробили ні одної тактичної помилки. Вони тільки зробили стратеґічну помилку поставивши Гітлера командантом".

ОФЕНЗИВА В ТУНІСІ ЗРОСТАЄ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Американське летництво вдарило сильно по жизнених повітряних базах держав Осі, по їх мореплавбі й доках по всім Тунісі. За один день американські летуни зострілили 18 ворожих літаків.

Рівночасно британська фльота робила сильне спустошення в ворожій мореплавбі, що удержує комунікації між Італією й Африкою. Британська субмарина „Пі-211" затопила за один день підчас патролювання Тиренського мора три кораблі і знищила один.

Американські бомбовики розбили корабельні причали в Месіні, на Сицилії, з котрого ворог висилає війська до Африки.

Націстичне радіо в Віші подало вістку, що британська восьма армія почала вже офензиву на велику скалю проти Ромеля в південним Тунісі; цеї вістки Аліянти не потвердили.

БРИТІЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ВИТАЄ ЧОРЧИЛА.

ЛОНДОН. — Від свого повороту з Касабланки, премієр Чорчил зявився в перше в британським парляменті, аби дати відповіи на різні питання. Посли витали премієра оваційно. На запити в справі харчів Чорчил заявив, що Британії йде в цій ділянці незле, і обіцяв дати пізніше більше подробичну відповідь.

11 МІЛІОНІВ ЧУЖИХ РАБІВ У НІМЕЧЧИНІ.

За недавною заявою німецького уряду, в Німеччині було в минулу осінь 6 міліонів чужинців на примусових роботах. За обчисленням „уряду для расової політики", їх число зросло тепер до 11 міліонів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Theree months	$2.50

ТРЕБА ЇХ УЗДОРОВИТИ, А НЕ ЗНИЩИТИ

Так званий судейський комітет палати послів американського конґресу ухвалив припоручити конґресові ухвалити проєкт конґресмена Гобса, що за заявою проєктодавця, має на цілі поширити обовязуючу силу „Анти-Рекетірінґ Акту" з 1934. року на рекетірства в юніях.

Самий автор законопроєкту, конґресмен Гобс, каже, що його заставло до поставлення цього проєкту недавне рішення Найвищого Суду, в котрім цей Суд не захотів розтягнути на рекетірства в юніях згаданого протирекетірського закону. Новий проєкт загрожує карним переслідуванням у федеральних судах усяким насильствам і вимушенням, що обмежують свобідну міжстейтову торговлю. Оборонці проєкту кажуть, що в ньому нема нічого злого, що це просто боротьба проти рекетірства.

Зате провідники робітничих юній дивляться на проєкт зовсім інакше. Вони звертають увагу, що цей новий законопроєкт це властиво повторення старого закону проти рекетірств з пропущенням уступу, котрий не дозволяв судам розуміти закон як заборону леґальної діяльности законно існуючих робітничих юній. Кажуть провідники юній: коли новий проєкт не робить виїмку для леґальної діяльности законних робітничих юній, то видно він дозволяє судам трактувати робітничі юнії як рекетірства. Тим самим цей законопроєкт радить карати довголітною вязницею й височезними гривнами всіх робітників чи юнійних діячів, які своєю юнійною діяльністю могли би нарушити рух троків, залізниць або експресів між стейтами. На цій основі вони роблять остаточний висновок, що ми маємо тут до діла не з проти-рекітірським законопроєктом, але проти-юнійним проєктом.

Що в юніях існують рекетіри, що під покришкою юнійної діяльности справді діються рекетірські зловжитки, це всі знають. І люди, зацікавлені в нормальнім розвою робітничих юній, певно будуть за те, аби такі зловжитки карати й винищувати. Одначе, боротьби проти рекетірства не можна вживати для нищення юній, як це без сумніву робить проєкт Гобса.

Звісно, пан Гобс може внести проєкт і за повну заборону робітничих юній, але в такому разі він повинен називати лопату лопатою, а не представляти її за хрест. Називати протиюнійний проєкт протирекетірським це не по демократичному, і не по чесному. Це наскрізь полохливо. Не робить цей проєкт чести ні внескодавцеві, ні його прихильникам, що видно розчисляють радше на повну глупоту своїх співгромадян і на затемнення справи, ніж на її якнайширшу дискусію й найповніше вияснення.

Українські Політичні Провідники в Підпіллю...

Німецька „кольоніяльна політика" в Україні, в якої основу положено експльоатацію і терор „зневірила вже навіть і найбільш короткозорих і консерватвиних українських націоналістів...", а „більшість українських політичних провідників загнала в підпілля".

Ось такими менш більш словами кінчиться стаття п. н. „Німецька політика в Україні", поміщена в лондонськім журналі „Фрі Юроп" з 1. січня 1943. Хоч з не всім тим, що там пишеться про український визвольний рух, можна погодитись, то проте в статті є дещо цікавого матеріялу, з якого можна виробити собі погляд на українсько-німецькі відносини, в першу чергу в Західній Україні. Хоч і ті речі не є назагал нові, але важне те, що їх помістив цей журнал, що то схиляється у бік „великої Польщі" і „великої Чехословаччини".

В статті згадується за день 30. червня 1940 року, коли Стецко і Бандера, від імені „секції Орґанізації Українських Націоналістів", сформували у Львові українську владу, яку зараз німецька влада розвязала, а ініціяторів увязнила.

Далі подається, що дня 1. серпня 1941 німецька влада прилучила Східню Галичину до Ґенерального Ґубернаторства, а місяць пізніше створила з Полісся і Волині та інших загарбаних німцями українських земель Державний Комісаріят України, а з „молдавської советської републики" та українських земель над Богом „Трансністрію".

Ось ті події, каже кореспондент згаданого журналу, збудили українських націоналістів з того сну, в якому вони мріяли про обєднання всіх українських земель в одній державі... А навіть, пишеться далі, пропала будь яка надія на якусь українську державу під націстами. А це тому, бо „від самого початку німці зачали трактувати Україну як кольонію Німеччини", або, як це сказав націстівський міністер від економічних справ, д-р Функ, як територію „доступну для европейської економічної експльоатації". Згідно з тим, український нарід мав отже піддатись отим націстівським замірам, „а всі інші справи мали відійти на дальше мінце", як це заявив галицький німецький ґубернатор Вехтер українській делеґації в Станиславові минулого квітня.

Ціла німецька обіцянка, пишеться далі, оберталась біля цього, що по війні німці возьмуться за відбудову знищених війною українських земель, щоб „чудова Україна знову стала цвитучим раєм", як це заявив міністер східних територій Розенберґ, звертаючись до українського селянства.

Ось таке німецьке становище, пише журнал, не могло вдоволити українських націоналістів. І тому німецька влада зачала братись за поліційно-економічні примусові міри щоб спинювати вияви невдоволення. Для цеї цілі видано в Берліні теж і брошуру п. н. **„Німці й українці"**.

В ось тій брошурі німці взялися представляти українцям користи з німецько-української співпраці. Нагадували попередню світову війну, як теж зупинились на теперішньому світовому конфлікті, представляючи українському народови, що Німеччина воює з двома найбільшими ворогами України: Москвою і Польщею. Та замітне в тій брошурі те, що по вичисленню усіх „благодатей", що ніби спадають на Україну і український нарік з боку німців, а це, що Гітлер воює з Сталіном, та що перемога Гітлера означає кращу будуччину для України, піддається Україні таке, що чому вона не малаб бути під німецькою контролею, коли є під нею Болгарія, Румунія, Італія, Фінляндія, Норвеґія, Голяндія, а навіть Франція.

Та ті всі „арґументи", як виходить з брошури, не переконали українців. Навпаки, не вони, а проти-німецька пропаґанда знаходить між українцями послух. Що більше: „многі з українців ведуть протидержавну акцію", себто підпольну акцію в першу чергу в Галичині, звернену проти німців. Таке пишеться у тій брошурі, виданій націстами.

Ось це є стан, в якому опинились німецько - українські відносини. Журнал пояснює, що німці спочатку, головно в Галичині, дали українцям незначні полекші на культурному полі, допускаючи там українську мову до шкіл, але головно до найнижчих. Та як українці зачали домагатись вищих шкіл, то стрінулись з опором націстівської влади. Ще гірше мається та справа на Волині й Поліссю та на землях „Державного Комісаріяту України". Знову українська преса, кажеться далі, не може торкатись ніяких політичних справ, а тільки мусить передавати те, що пише націстівська преса і пропаґанда. Є це отже німецькі ґазети, видавані українською мовою. А це теж загострило німецько-українські відносини. Наслідок цього такий, що є вже дуже мале і незначне число українців, що ще держать з німцями. Це вже тільки „аґенти", пише кореспондент „Фрі Юроп".

Проф. Микола Чубатий.

ЖІРО ТА ДЕ ҐОЛЬ—СИМВОЛИ ДВОХ ФРАНЦІЙ

Виправа американської армії до Африки та створення там нового фронту втягнуло теж і африканські посілости Франції у нову війну проти держав Осі. Ось ті посілости складаються з трьох частин: Альжіру, Тунісу та Марокко. Тільки перша провінція підпала глибоко під цивілізаційні впливи матірного краю — Франції; вона теж є адміністрована французькими ґуберинаторами немов французька провінція в Европі, користаючи теж з права висилати послів до французького парляменту. Натомісць дві інші провінції, Туніс та Марокко, це ще ніби окремі держави - протекторати. На чолі Тунісу стоїть бей Тунісу, на чолі Марокка султан Марокка; річ природна влада їх невелика супроти рішального голосу французького ґенерала - резидента. Певно, що й впливи французької цивілізації тут більше поверховні та не ввійшли ще так глибоко в життя тих країн, як це є в Альжірі.

Під впливом уряду в Віші.

Тим вияснається те, що північно - африканські посілости прийшлося найлекше затримати французькому урядови у Віші навіть по капітуляції Франції перед німцями, та що можна було з полудневої неокупованої Франції правити тими заморськими посілостями. Під впливом уряду Віші, морально очолюваного марш. Петеном, оставала ще також Західна Африка та Сирія, завдяки вірности ґенералів-резидентів для маршала Петена; вірним Петенови лишилася навіть американська посілість Франції Мартиніка, завдяки ліберальній поставі Злучених Держав супроти так близької своєї сусідки. Ґен. де Ґолеви удалося захопити тільки дальше положені провінції від метрополії — дрібні посілости на далекім Пацифіку, рівниково французьку Африку та дістати під свою адміністрацію ті краї, що їх добула Англія зі стратеґічних причин спід влади уряду Віші. Одним словом слід ствердити, що таки більшість французької кольоніяльної імперії всюди з огляду на війну завідуваної військовими людьми, лишилася вірною маршалови Петенови.

Де причина цього? Чи може у ґерманофільстві тих військових людей та маршала Петена, як дехто хотів би поверховно думати? Ніколи у світі! Крім кількох людей Ляваля, Дорія, бувшого комуніста, та ще декого з фашистівськими нахилами, немає у Франції прихильників Німеччини; навпаки Німеччина не то, що вважалась у Франції завжди історичним ворогом, але що більше, французи дуже зарозумілі на свою культуру (вони взагалі переконані, що французька культура найвища у світі) дивляться на німців як на варварів. Тому саме є популярною у Франції згірдлива назва „бош", якою називають кожного німця.

Так само поверховно думав би гой, хто гадав би, що старий маршал Петен на старість стратив почуття чести, так високо розвинене у французькій армії, та й духово скапітулював перед ворогом. Маршал Петен, слід знати, це найпопулярніша особа у побідній Франції по першій світовій війні. Цеж оборонець - герой Вердену, якого геройським воякам „синім чортам" (діябль блє), а тим самим й йому ще за життя по десятках міст Франції вибудували памятники. Маршал Петен й всі його резиденти - ґенерали, з ґенералом Жіро включно, однакові вороги Німеччини і напевно не менші вони вороги окупанта Франції від ґенерала де Ґоля та його прихильників.

А проте між французьким табором, морально очолюваним маршалом Петеном, та ґенералом де Ґолем і його табором, істнують якісь великанські ріжниці, яких не всилі вирівнати навіть катастрофа батьківщини. Того рова не всилі засипати навіть відома серед французвкого народу „солідаріте франсез" себто солідарність кожного француза, коли йде про добро цілої Франції. Здавалосяб маґічне це слово, як це я підкреслював у моїх споминах з подорожі по Франції ще 1937 року.

Американський уряд підготовляючи африканську виправу, очевидно якнайкраще розумів ті ріжниці. Розумів також, що вони не у відношенні до спільного ворога Франції до Німеччини, а в внутрішно-французьких перемінах. Тому теж задержав щодо них невтральне становище. Значить, що вирішення справи — хто буде правити Францією по побідній війні над Німеччиною — духові діти Петена, чи симпатики ґен. де Ґоля — Америка полишає французькому народови. А тепер рахується тільки з фактичними впливами одної та другої ґрупи та має на увазі одну річ — погодити обидва французькі табори до спільної військової акції проти держав Осі. То теж удалося сягнути президентови Рузвелтови в часі останньої виправи до Касабльянки. Ідеольоґічних ріжниць між двома французькими таборами засипати донині не вдалося, а коли поспішні ідеольоґічні однодумці ґен. де Ґоля, в Америці та в Анґлії, поспішилися пустити в світ, що між ґенералами Жіро та де Ґолем прийшло до повного вирівнання, убожатель марш. Петена, ґен. Жіро, це виразно заперечив у пресовім комунікаті.

Щож це за ріжниця між тими двома таборами?

Франція сперед першої світової війни та Франція по ній.

По моїй подорожі по Франції в 1937 році списав я невеличку книжочку споминів та зокрема підкреслив назріваюче внутрішне передродження Франції так, як воно впадало в очи чужинцеви, що хоче та вміє трохи дивитися та з цього, що бачив і видів, як і з розмов витягати внесення та доходити до заключень. Я вже тоді підкреслив, що офіціяльна Франція, та Франція Камбона з кінця 19-го століття, Франція без-релігійна як на неї звичайно дивилися в Европі, догорює. Вона ще доволі сильна, бо має у своїх руках державний апарат. При помочи доцільно утримуваних виборчих приписів, доволі перестарілих має, перевагу у французькім парляменті, де тоді мала перевагу спілка радикалів, соціялістів та комуністів, так званий „людовий фронт", але вона не мала вже за собою більшости французького народу. А що найважніше, та ідеольоґія не мала вже за собою французької молоді, тільки мала стариків.

Франція це один із нечисленних країв на світі, де ще жінка немає права голосування. Та ще інтересніше, що всякі проби дати французькому жіноцтву право голосування, постійно провалювала якраз спілка людового фронту, тих саме партій, що у цілому світі уходять за опікунів феміністичного руху та політичних отже й виборчих прав жіноцтва. І навпаки, внесення, щоб французька жінка дістала виборче право безуспішно все ставили праві партії, за якими стояв в більшости випадків католицький табор, уважаний у світі за противника експонування жіноцтва у політичному життю.

По першій світовій війні Франція переживала дуже глибокі внутрішні переміни, на які мала великанський вплив Католицька Церква та французька військовість. До першої світової війни Франція була опанована виразно антирелігійним табором. Церкву відлучили там від держави, расконфіскували маєток чинів, деякі з них прогнали з краю. Французьке духовенство, що найшлося в крайній нужді взялося до праці, незамітної, але муравлиної — перевиховати цілу суспільність розумно, споюючи моральне відродження народу зі світлими традиціями Франції сперед французької революції — королівської Франції. Йому це удалося зробити у тих бідненьких,

(Докінчення на сторонї 3-тій)

ІВАН ФРАНКО

Основи Суспільности

Повість

41)

О. Нестор почав, знов путаючись та гикаючись говорити щось, виправдуватись та перепрошувати. Пані Олімпія хвилину слухала його лепетання, а потім знов перебила йому мову.

— Ну, досить цього, отче Нестор! Досить! Подайте мені руку! Забудьмо це! Я не така зла, як ви про мене думаєте. Але й ви мусите викинути з душі всякі упередження до мене! Ну, деж це хто бачив, щоб так зо мною поступати, а?

О. Нестор якось знехотя, вагаючись, подав їй свою руку, котру вона мягко стиснула, й, не випускаючи із своєї руки, говорила далі:

— Значить, між нами згода? Чи як? Зістаєтесь у мене, бодай доки вам не винайду теплого кутка у Львові... Ну, прояснїть же чоло! Перестаньте хмуритись! Сядьте ось тут коло мене!

І пані Олімпія посадила його майже насилу на кріслі коло себе і знов узяла його руку у свою долоню.

— Господи, і отак подумати, що така доля чекала нас обоє! Га, отче? Якби нам хто був це пророкував тоді, коли ми... тямите... перший раз цілувалися з вами там, в імпровізованій школі в офіцині мого тата! Або тоді, коли я заховалась у корчах жасміну, а ви в задумі йшли доріжкою, а я вискочила й кинулась вам на рамена, й затулила очі, й перелякала вас, а потім мусіла поцілуями знов приводити до притомности! Чи тямите це все? Правда, нині, згадуючи про ті золоті хвилі, здається, що це якісь повісти з тисячі й одної ночи, якісь відомости з іншого світа, яснішого, чистішого, кращого, ніж наш!

— І пощо... пощо ясна пані це згадують? — ледве прошептав о. Нестор, злегка видобувши від неї свою руку й закриваючи лице долонями. — Обоє ми грішили... Своєю любовю нарушили природні границі... І за те тяжку кару прийняли...

— Ну, ні, ні! Не говоріть цього! — з жаром промовила пані Олімпія. — Не може це бути! Наша любов не була грішна. Бог не поклав жадних природних границь поміж людьми! Це ви як священик найліпше повинні знати. Але я одно знаю: ви занадто в самоті жиєте. Вам треба трохи більше розривок, товариства. Ні, отче, не відвертайтеся! Вже коли згода між нами, то мусите для мене це зробити. Я вас тут не лишу, самого. Там до мене зараз прийде син із товариством на гербату. Ходіть! Розірветесь трохи, відсвіжитесь видом молодих людей, побалакаємо!

О. Нестор хотів щось ремонструвати, але пані Олімпія не дала йому нічого говорити. Її злобний і понурий настрій перемінився в оживлену веселість. Вона помогла о. Несторови перебратися в нову реверенду й майже силоміць, не випускаючи його з рук, потягла його з собою, сама позамикавши його покої й сама поклавши йому ключі до кишені.

А коли вийшли на подвіря, отак у парі, побачив їх Демемнюк, що ждав коло дверей. Бачачи радісне лице пані Олімпії й о. Нестора в новій реверенді, він зрозумів, що про переносини нема й мови, й мовчки пішов у сад.

VIII

В салоні пані Олімпії говір, брязкіт вилок та ножів об тарілки, голосні вибухи сміху, то знов чути чиюсь голоснішу промову, перериваву окликами одобрення або заперечення.

Товариство зібралося трохи численніше, ніж думав Адась. Крім Едзя Чапського, брата будучої Адасевої нареченої, та ще трьох молодих обивательчуків, із котрих один пан Розвадинський був товаришем Адася з віденського Тереіянуму, другий, Альфонс Дзєржикрай, здобув саме в Відні докторат прав і готовився на політичну каріеру, а третій, пан Еміль Доленга, не скінчивши ґімназії, прожив у багатого батька й тільки періодично приїзджав до Львова, щоб подихати міським повітрям, — приїхав іще молодий брат Едзя, що власне скінчив рільничу школу в Дублянах, дальше пан Калясантій, відомий у обивательських колах тільки під цим іменем, котре в додатку навіть не було його власне, а мало характеризувати тільки його вірменське походження, мужчина статний, підсадкуватий, літ 35, добрий знавець коней і кінського спорту, котрий нараз почув охоту до письменництва й журналістики й оце вже від року помагав кермувати опінією в однім шляхецько-демократичнім щоденнім письмі. До цеї чисто шляхетської компанії пристав доволі несподівано ще один плебей, та такий, відомо, присутність котрого ані крихти не женувала товариства. Це був один із ліпших львівських адвокатів, і хоч його родова назва Васонг дуже ясно говорила про його хлопське походження, та проте з постави й вигляду він був найповніший елеґант і джентельмен, а з переконань чистої крови аристократ.

Пані Олімпія серед цього товариства почувала себе вповні щасливою і свобідною. Зразу її хазяйське серце трохи було защеміло на вид тих трьох фіякрів, котрими причвалали гості: вона боялася, чи вистане їй чим угостити їх як слід. Та це тривало тільки хвилину. Коротка розмова з Гапкою — і плян кампанії був уложений. Тепер гостина кінчилася, й пані бачила, що її гості зовсім вдоволені. Той вид підніс іще, побільшив її радість, що плила з самого почуття близькости своїх людей, з почуття рівнорядної, благородної компанії. А до тогож її материнське серце радувалося на вид Адася, котрий у тій компанії був зовсім свій чоловік, поводився з усіми як із рівними, а з деким навіть (н. пр., з Дублянцем і д-ром Васонгом) як старший і вищий, і у всіх, очевидно, мав пошану й щиру симпатію.

(Дальше буде).

За Тиждень

Німцям не повелась пята колюмна в Зл. Д.

Минулого тижня департамент стейту видав книжку під назвою „Національний Соціялізм". В ній яскраво описуються на підставі документів найбільшу політичну невдачу націзму — невдачу створити сильну пяту колюмну в Злучених Державах, як це було зроблено в багатьох інших краінах.

Випуск тої „Білої Книжки", що має 500 сторінок, припав на десяту річницю гітлерівської націстичної влади. В цій книжці говориться докладно про організації і способи, які вживалися, щоби прищепити націстичну ідеольогію міліонам німців, що живуть поза Німеччиною.

Поміж описаними способами є такі: 1) націстична пропаганда з метою підірвати демократичні установи в інших країнах та підбадьорити „панаючу расу"; 2) заведення подвійного громадянства; 3) використовування позбавлених громадянства і діставших громадянство; 4) примусова реєстрація німців в чужих країнах та 5) поширення німецького закону на німців, деб вони не перебували.

Ленд-Ліз.

Минулого тижня адміністратор „ленд-ліз", Стетиніюс, дав звіт перед конгресом про чинність „ленд-ліз". Він казав, що наколи є яке питання в звязку з „ленд-ліз", над яким можна дебатувати, то на його думку „це є питання, чому ми не послали більше нашим союзникам, а не питання, чи маємо надалі їм посилати".

Зброя, харчі та інший матеріял, що ми послали британцям, допомогли спочатку втримати оборонні операції, а тепер перейти в сильний наступ. „Одним з найбільших досягнень „ленд-ліз" є те, що в той спосіб ми допомогли Британським Островам стати недоступною базою, звідки провадиться наступ, та одним з найбільших арсеналів демократії", казав він. Велика частина північно-африканської кампанії почалася з Британії. Так само кампанії на Середньому Сході, в Італійській Африці, Сирії, Мадагаскарі. Американські частини, що направлялися до Індії, Іраку, Ірану та в інші місця, рушали теж з тої країни та були у великій мірі заосмотрені нею. Австралія дістає американську зброю, машинове знаряддя та сирівці для свого швидко зростаючого арсеналу. Нова Зеляндія, яка також дістає американську допомогу, дала нашим військовим частинам стільки харчів (без оплати), що її цивільне населення відчуває брак молока, яєць та фруктів.

Він казав, що ця країна не могла по „ленд-ліз" постачати Хіні все, що вона потребувала, або що ми хотілиб їй післати. Матеріяли, що перевозяться літаками через найвищі гори у світі в умовах, які можуть здаватися неможливими, доходять до тої великої країни в „жалюгідним" малім числі в порівнанні з тим, що Хіна потребує, але проте в зростаючій кількости. Від жовтня 1941 року, коли розпочато допомогу Росії, Злучені Держави відправили до С. С. С. Р. матеріялу на суму поверх $1,250,000,000. Припускають, що відтепер постачання харчів по „лендліз" до Совєтського Союзу перевищить доставку харчів до всіх інших частин світу разом, включаючи доставку до Великої Британії.

Підчас поразки не гремлять побідні сурми. При звичайних обставинах десята річниця захоплення влади Гітлером булаб ручистою подією, в націстичній Німеччині. Росіяни та британські пільоти — або як нацисти кажуть, „Доля" — зробили інакше. Знищення Шестої Німецької Армії під Сталінградом; успіхи російського наступу на інших частинах східного фронту; нове розпорядження Завкеля відносно загальної мобілізації для примусової праці мужчин, жінок та підлітків хлопців і дівчат; недавні летунські налети на Берлін, — все це створило невідповідну декорацію для святкування.

Промова Ґерінґа була стримана більше як на годину, бо англійські літаки зробили налет на столицю якраз тоді, як маршал Райху мав почати свою промову. Гітлер не зявився, був необхідним на фронті, Гебельс, заступаючи його, невдало перевів масовий мітінг в Берлінській Спортовій Палаті. В противенстві звичайно принятій техніці нацистичних промовців, які виявляють свої почуття і схвильовання в другій частині своїх промов, Гебельс говорив швидко вже з самого початку про головні точки. Можливо, що він почував, якою натягненою була атмосфера і хотів її облекшити. Він почав з того, що вибачався за відсутність вождя та приобіцяв, що в бігу своєї промови перечитає посланя Гітлера. Але замість сказати коротке вступне слово до листа Гітлера, він виголосив власну, довгу промову. Так що слова Гітлера були другорядні. В противенстві до встановленого правила, що на нацистичних масових мітінгах ніхто не говорить після промови вождя, Ґебельс дійшов вершка своєї промови після того, як перечитав листа.

Жіро та Де Ґоль — Символи Двох Францій

(Докінчення зо сторони 2-гої)

нераз біля церков попричиплюваних школах та католицьких організаціях.

Католицьким духовним удалося особливо зискати вплив і серед французької армії, якій очевидно більше промовляли до переконання світлі часи дореволюційної Франції, ніж Франції вічних переворотів по великій Французькій Революції. Верхівка французької армії вже в часі першої світової війни була зложена з прихильників релігійної обнови французького народу. До таких визначних представників цеї переважаючої групи французьких військовиків належав передовсім маршал Фош, побідний начальний вожд з першої світової війни, маршал Петен, оборонець Вердену, та десятки інших. Військовики-генерали брали визначну участь у релігійному житті Франції. Наприклад, головою федерації католицьких мужчин Франції був генерал Де Кастельно, головою всефранцузького пласту (скавтінгу) опанованого католиками був ген. Ляфон. У Франції, прямо до мод стало належати, що вищий військовик повинен бути практикуючим католиком, подібним до Фоша чи Петена і військові академії саме випускали такі типи військових, до яких належить нині більшість ґенераліції Франції, до яких очевидно належить також і генерал Жіро.

Французький уряд „людового фронту" серед теперішньої війни нерадо на це дивився та фаворитував радше офіцирів противного світогляду, поревoлюційної Франції, до яких належала невдачна начальна команда з теперішньої війни, до яких теж належить ген. Де Голь, що тепер зачав допускати до співпраці комуністів.

Ось тут можна добачувати джерело неможливости порозуміння між двома таборами — між табором ґенерала Жіро, за яким стоїть нова Франція, консервативна, Франція національного відродження, опертого об старі французькі традиції, та стара Франція, репрезентована ген. де Голем, співпрацюючим з чинниками з людового фронту.

Супроти спільного ворога, себто Німеччини, вони, очевидно, солідарні. Як зрештою є солідарною і ціла Франція, з малими виїмками під окупацією. Але між ними є непроходима пропасть, коли йде про будучу повоєнну Францію.

З МУЗИКИ



З нагоди концерту піяністки **Любки Колесси,** який відбудеться в Ню Йорку, в Тавн Гол, дня 21. лютого 1943., хочемо подати декілька висказів критиків про талант і гру артистки. Другим наворотом подамо завваги критиків з Канади. А тепер подаємо наступні:

Rotterdam: Nieuwe Rotterdamshe Courant, Febr. 20, 1938:
Слухаючи її гри, чуємось зворушеними і очарованими.

Praha: Prager Tagblatt, March 10, 1938:
Благословенна жінка; грає так, що гра стає подією.

Vienna: Nenes Wiener Journal:
Граціозність, якої невсилі наслідувати; повна прикритої сили; велич і глибина.

Munich: Munchener Zeitung, Nov. 2, 1938:
Ґеній. Демонічна істота. Очаровує піяно.

Praha: Bahemia, March 19, 1938:
Одна з найбільших піяністок нашої епохи.

Basle: Nationalzeitung:
Талант з елементарною силою. Приковує людину від першої ноти до останньої.

Berlin: Nachtausgale, March 8, 1938:
Уся вона — душа, грація і жінка.

Buenos Aires: La Prenza, May 15, 1938:
Інтерпреторка, що заслугує на всі похвали, яких вона досі зазнала і яка відразу здобула симпатію публики.

Montevideo: El Pueblò, May 20, 1938:
Триюмф таких розмірів, що виключає усякий сумнів.

Santiago: Mercurio, July 15, 1938:
Вважаємо Любку Колессу найвищим виразом жіночости в штуці.

Rio de Janeiro: A Noite, Sept. 7, 1938:
Концерти Любки Колесси були великою подією в світі мистецтва. Вони дали публиці глибокі моменти духового щастя.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

З організаційної кампанії У. Н. Союзу.

По вічу, котре відбулось минулого місяця, а про котре певно будуть писати секретарі, Союзова кампанія за минулий тиждень була більш оживлена. Відділи змагаються між собою, щоби придбати якнайбільше членів: відділ 105 вже випередив 83 і став на другім місці, але не знаю, чи довго прийдеться йому бути другим, бо відділ 83 на цей тиждень береться знова до роботи, а п. Чорномаз не попустить. Відділ 268 випередив вже 375 і став з ряду четвертим. Відділи 395 і 324 стоять на рівні, а цей тиждень рішить, котрий з них переможе. Як думають філядельфійські Союзовці, що вже відділ 339 осів, то так не є, бо цей відділ виказав найбільшу активність за минулий місяць і так пішов вперед, що тепер навіть ті великі відділи, котрі пророкують собі першенство, будуть мати твердий оріх до розкусення. Правдою є, що два найбільші відділи, а то 45 і 239, доперва починають. Дуже можливо, що вони в короткім часі випередять інші відділи, та що навіть відділ 339 буде мусів уступити своє першенство в їх користь. Але воно так легко не піде, бо п. Сорока сказав виразно, що він, щоб мав не лягати спати, а свого першенства не пустить. Він дав добрий доказ за минулий тиждень, бо цей відділ 339 перейшов вже двацять нових членів, а що на це інші великі відділи?

А. Маланчук,
організатор У. Н. С.

ДІТРОЙТ, МІШ.

„Святий Вечір".

Дня 17. січня відбувся заходом філії Союзу Українок в Дітройті „Святий Вечір", а то в великій салі Народного Дому, що була виповнена публикою по береги. Вже спочатку показувало, що можна було сподіватись чогось доброго. Та ніхто не сподівався, що аж таке прекрасне свято влаштувало наше жіноцтво, поки не побачив того всього власними очима. Тоді не одному з присутних витиснулась сльоза, як нагадав собі Святий Вечір зі своїми рідними в Україні.

Свято отворила голова філії, п. Марія Сена, котра зазначила, що зі взгляду на теперішні світові обставини годі нам усім разом святкувати Святий Вечір, як це було попередно. Філія подбала, щоб пошанувати народню традицію і свято влаштувати. Потім наступила інсценізація Святого Вечора під управою п. А. Королишина, яка вийшла знаменито та викликала в присутних святочний настрій. Всі вивязались з роль знаменито. Особливо увагу звернули на себе діти, котрі надзвичайно добре грали. Діти є учениками гр. кат. парохіяльної школи під управою Сестер Служебниць. Діточкам та їх родичам філія складає свою найщирійшу подяку.

В ролі Петруся виступав молоденький А. Градовський. Рівнож дуже добре вивязався маленький Нестор Липіщак в ролі Михася. Дівчатка „Галя" була маленька Маруся Ладика, а „Оля" Маруся Гутник.

В ролі Дідуся виступав п. Іван Форись. Був це дійсний старенький господар, що з дружиною, п. Катериною Ігнатюк, та їхніми дітьми, молодими господарями, Оксаною, котру грала пані Карпінка, та зятем Іваном (п. Д. Тетеричком) зробили на всіх велике враження. Поза сценою колядники, дівчатка, хлопці та жіноцтво доповнювало картину. З цього публика була надзвичайно вдоволена.

Відтак була вечеря, котру отворив парох, о. С. Побуцький, молитвою та спільною колядою „Бог Предвічний".

Вечеря, котру уладили наші членки, була знаменита. Зачато кутею, як колись дома, а по тім пішли інші наші страви.

Відтак пані Ясінська, голова 23-го відділу, що була господинею свята, попросила до слова о. Побуцького, а цей не міг знайти слів, щоб висказати враження, яке на нього викликала картина. Подякував жіноцтву за труд та бажав дальших успіхів. Відтак наступили інші бесідники: д-р А. Кібзей, голова Народного Дому, п. Мирослав Січинський, пані Ю. Шустакевичева, о. д-р С. Тиханський, парох з Гемтремк, Т. Починок, пані К. Хомяк, пані А. Левкут, панна А. Королишин та п. Іван Форись. Всі дали велике признання членкам С. У. А. та закликали до дальшої праці. Особливо панна Королишин закликала, щоби забирати місця в Амер. Червоному Хресті та показувати і там нашу активність. Та так є, що богато членок С. У. А. є вже членками Червоного Хреста. Д-р Кібзей просив членів Н. Дому заколядувати в імені Н. Дому, а відтак була збірка, котра принесла $76.57. Філія С. У. А. дала половину чистого приходу рівнож на Н. Дім в сумі $100. На домагання членок, котрі працювали в кухні, та п. А. Королишин, даруємо на парохіяльну школу $25, бо як сказала панна Королишин, деж ми дістанемо так добрих та чесних діточок, якби не Рідна Школа.

За картину особлива подяка панні Королишин, котра сама написала її тому кілька літ та тепер доложила великого труду, щоб вона вийшла добре. Рівнож п. Піщакова, сестра пані Козаченко, гостюючи в Дітройті, багато положила праці, помагаючи нашому жіноцтву в кухні. Господиням в кухні щира дяка. Жалую, що не вимінюю імен, а то з цеї причини, щоб когось не опустити. Всі вони дійсно доложили великої праці.

Закінчив вечерю дівочий хор, під управою панни С. Андрусевич. Хоча бракувало багато членок хору з причини заняття на военних роботах, то ті, що були, відспівали кілька коляд знаменито.

Відтак закінчено свято спільною колядою. Заряд філії С. У. складає рівнож велике Спасибіг і нашій публиці, котра так численно прибула та звеличила нашу працю.

Гість.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Звіт з „Вор Чест" — кампанії через радіо.

Дня 31. січня здав через Український Радіо-Годину звіт про збірку на „Вор Чест" п. Іван В. Дячун, предсідник Комітету Збірки. Звіт був зложений від імені Української Федерації стейту Мишиген і від Комітету. Українське громадянство міста Дітройту зложило на ту ціль $2,088.50.

Зложивши подяку всім тим, що ту збірку переводили, п. Дячун сказав ще таке:

„Всі ми, а найбільше наше свідоме жіноцтво, що разом працювали і разом жертвували, робили це в тому переконанню, що так нам наказують робити обовязки чесних громадян". А далі: „...нашим святим обовязком як свідомих громадян і патріотів є доложити всіх старань для оборонних приготувань Злучених Держав Америки, що дає нам захист, свободу і рівноправність, які є забезпечені американською конституцією... Ми, що походимо з віками поневоленого народу, маймо кріпку віру і надію, що наша Америка переможе, та що тоді запанує мир і буде воля для всіх народів світа, а в тому і воля для українського народу".

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ



НА ВИПАДОК АЛЯРМУ.—Це так званий відділ деконтамінаційний (проти-заразливий) повітряних сил армії, що готов до акції на випадок алярму. Світлина була знята підчас походу відділу в Атлянтік Сіти, Ню Джерзі.

Проф. Микола Чубатий.

Духове Життя Українського Народу по Першій Світовій Війні

(Картини нової історії українського народу).

32)

13. Виховання та шкільництво. (Продовження).

Сотні молоді виховані в пластовій ідеольоґії шукали одначе нових способів продовжати пластову працю принаймеше в часі ферій. Відпали правильні пластові заняття в часі шкільного року, відпало правильне пластове виховання, треба було дістати ту молодь хоч на два вакаційні місяці під свій вплив. По році польська адміністрація по великих заходах погодилася на вакаційні табори молоді, але під проводом гуманітарної установи „Товариства Охорони Дітей і Опіки над Молоддю". Фірму давало добродійне товариство, хоч всю працю вели старші пластуни.

Окрема Комісія Виховних Осель та Мандрівок Молоді розпочала наново відбудову таборового життя української молоді в часі ферій. Число таборів росло з кожним роком, та ґуртуючи не тільки шкільну молодь, але також ремісничу та купецьку. Під кінець істнування Польщі комісія виховних осель вела в літних місяцях вже біля 20 вакаційних таборів по всій Західній Україні. Окремо провадила свої табори, але улаштовувані зовсім на той сам лад, орґанізація католицької молоді „Орли", що знова від ряду літ осідала над долішною Лімницею під самим Галичом, щоб на руїнах старої української столиці, ще кращої, ще могутнішої ніж був старинний Галич.

Виховна справа на Буковині негайно після румунської окупації тої частини української землі найшлася у катастрофальному положенні. Український нарід стратив тут відразу усі здобутки пятьдесятьлітних змагань, усе так гарно тут розбудоване, народне та середне шкільництво. Всі досі українські школи зрумунізували, скасували українські катедри фільософічного виділу та виділу православної теольоґії на університеті в Чернівцях. Над Буковиною зацарювала безмежно цинічна засада: Українців на Буковині немає, — є тільки зрутенізовані румуни, яких треба наново привернути до батьківського румунського пня.

Всеж таки з усіх закутків землі найбільше можливостей виховувати дітвору для себе та плекати національні цінности дістала та частина української землі, на яку вже й найбільші оптимісти перед світовою війною майже стратили надію — це земля „пораненого брата" Закарпатська Україна, що дісталася під чеське володіння зі зобовязанням дати тій країні самоуправу.

в) Виховання та шкільництво на Закарпатті.

До світової війни Закарпаття не мало зовсім українського шкільництва; все виховання української молоді спочивало в руках мадяр, яким треба признати, що уміли досконало винародовлювати українське молоде покоління. Результатом того було змадяризування мало не усеї української інтеліґенції. Тих кількадесять церковних шкіл, в яких ще вчили церковно - словянської мови, не можна було вважати українськими школами.

Демократичний устрій чехословацької републики всеж таки давав великі можливости повернути колесо історії та уратувати ту забуту українську землю. Кілька соток української інтеліґенції зі Західної та Східної України, що найшли пристановище в тій державі були для Закарпаття щасливою обставиною, бо та мадярами застукана вітка українського народу дістала відразу кадри українського вчительства, що стало до вдячної праці лічити духові рани пораненого закарпатськгоо брата. Тому й при низькій національній свідомости український напрямок завдяки інтеліґентним еміґрантським культурним робітникам дістав тут поважне підпертя.

Одначе на ту землю посунула теж филя російської еміґрації, знаючи, що москвофільська аґітація мала тут вже приготований ґрунт мадярським режімом та числячи на попертя чеської адміністрації; а чехи все мали москвофільські симпатії. Тим чином українська культурна струя стрінулася тут з московською. По середині стояли льокальні діячі, що не маючи національної свідомости, ані української ані російської, радше склонювалися до українського напрямку, одначе видячи боротьбу тамтих двох струй та нехіть чеської адміністрації до українського напрямку, стали на становищі автономного закарпатського напрямку та окремої карпато-руської мови в школі. Цей язиковий вопрос роздирав українсько - закарпатське громадянство аж до упадку Чехословаччини, до короткого українського самостійницького зриву на Закарпатті та до приходу нової мадярської неволі.

Мовне питання розбивало передовсім середне шкільництво, а вислідом того було, що навчання молоді того самого народу в одній ґімназії (як в Берегові та частинно в Ужгороді) було ведене в українській мові або частинно в українській мові, в другій (як в Мукачеві) в російській мові, декуди в місцевім діялекті.

Натомісць в народнім шкільництві виразну перевагу взяв український напрямок і тим способом Закарпаття мало вже 1934 року 450 українських шкіл з 1763 вчителями та 90 тисяч дітвори. З учительства біля 80 відсотків було членами товариства українських учителів.

Слід зачислити чехам в заслугу, що розбудували вони на Закарпатті ремісничо- комерсійне шкільництво, що мало в економічній відозві Закарпаття велике значіння з огляду на велику нужду місцевої української людности.

14. Позашкільна освіта.

Позашкільна освіта вважалася перед світовою війною в цілій Европі справою громадської ініціятиви, так, як це нині ще є в демократичних країнах. Не так було впродовж останніх літ поміж першою та другою світовою війною на українських землях під володінням чужих тоталітарних режімів. Позашкільна освіта для старших та молодого покоління, що покинуло школу, стала вважатися теж справою державного впливання на підбите населення в дусі своєі завойовницької ідеольоґії. Це можна в першу чергу сказати про Східну Україну під большевицько - московським володінням, а так само під деяким оглядом і про Західну Україну під панів фашистівським володінням Польщі.

Вибух світової війни, в яку вступила Росія, з перших днів приніс повну ліквідацію усіх освітних установ у Східній Україні. Просвіти, що повстали там по ріжних містах України по першій революції в Росії (1905) закрито ще перед вибухом війни. З днем вибуху світової війни закрили теж усю українську пресу і так було аж до вибуху великої російської революції (1917).

Вибух російської революції приніс повну свободу слова, преси, зборів та освітної праці. Одначе це були занадто неспокійні та бурливі часи на спокійну освітну роботу. Українську масу пірвав шал революції, її засипала повінь аґітаційної літератури ріжних партій та ріжних напрямків. Ожила правда преса, але не загально - національна, тільки стисло партійна та кожен часопис старався перетягнути маси на свій бік. Український демос без систематичної праці та уґрунтованої національної свідомости падав жертвою найбільше скрайних напрямків, між іншими й комунізму, що кидаючи скрайні суспільні кличі ніс спершу національну байдужність і згодом російські державні інтереси тільки під червоним флягом. Тому роки революції як з одного боку були сильним національним встрясенням, так з другого боку через революційний хаос та неможливість систематичної освітної праці минули без користи для національного освідомлення.

(Дальше буде).

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

У ТРІНІДАДІ. Генерал Брет їде „джіпом" на інспекцію мілітарної бази в Порт оф Спейн, на Трінідаді. З ним комендант бази, генерал Брет.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАҐО, ІЛЛ.

На Союзовий Дім.

На Дім Відділів У. Н. Союзу в Шікаґо зложили отсі жертводавці: Бр. св. Стефана, відділ 221. $150; Сини України $25; Дмитро Забіяк $10; Петро Плюта $1.

Підчас Різдвяних Свят ходили колядувати: В. Любас, М. Подоляк, І. Рібей, Ів. Меґас, Ів. Сливка. Коляду зложили такі члени з Бр. св. о. Николая, відділ 106. У. Н. Союзу: Н. Куляк $5; М. Петрів $3; по $2: М. Подоляк, Ів. Данилевич, П. Гавалюх, Н. Пашко, В. Гаврилишин, Г. Дзявроник, Г. Співак; Ст. Солтис $1.50; по $1: О. Мокрецький, Д. Шмирко, Ів. Дзіваковський, Ст. Фурта, Н. Янкевич, Ів. Рібей, Й. Коцовський, Ів. Черґавий, Ів. Лобойко, В. Квасниця, Ів. Макар, Ф. Бараболяк, Д. Гніздор, М. Шаран, Г. Дацьків. Разом $38.50.

В Братстві св: Стефана на зборах члени зложили $62. Дальше члени з інших відділів і громадяни зложили коляду тим самим колядникам, що ходили колядувати, а то: О. Капустяник $5; по $3: Й. Федун, Ів. Сенчук, Г. Олеськів, В. Музика, Д. Куньо; по $2: О. Любас, Й. Лоханський, д-р М. Кривий, Браття Оленець В. Драй Ґудз Штор, А. Кохановський, В. Паньків, Т. Костів, Н. Читвінський. Р. Пеш, П. Мельник, М. Мельникович, Н. Мелешко, М. Семків, Віктор Міґаль $2.50є по $1: Ів. Дмитрів, Н. Сабор, п. Колісник, Ст. Читаінський, П. Хомин, Й. Пилипів, В. Чипіль, п. Дідух, В. Білянський, Ів. Іванкевич, а Н. Н. $2. — Добровільних жертв було $191, з коляди було $158, разом $349. — Попередно оголошено суму $1,978.16. — Разом зібрано жертв до 29. січня 1943 $2,327.16.

Г. Дацьків, касієр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

BE 100% WITH YOUR 10% BUY WAR BONDS

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 14. лютого, в годині 1. пополудні, в Домі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є дуже важні справи до полагодження. — За уряд: П. Мельник, предс.; І. Потучко, кас.; М. Паранич, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. Любов, від. 45, відбудуться в неділю, 14. лютого, в годині 2. пополудні, там, де звичайно. Тому, що є досить важна справа до рішення, просимо членів точно зійтись на означений час. Хто бажає стати членом У. Н. Союзу або вписати свої діти, то просимо прийти на збори. На зборах буде приявний орагнізатор п. А. Маланчук. — Уряд.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, відбудуться в неділю, 14. лютого, точно в годині 12:30 пополудні, в гали У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Взиваємо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти і вирівнати свої залеглости, інакше наразяться на суспенду. Просимо вписувати свої діти до У. Н. Союзу. — За уряд: Н. Волошин, предс.; в. Паращак, кас.; В. Бідей, секр., 6009 Jocum St.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, відбудуться в суботу, 13. лютого, в укр. прав. галі, 675 Савт 19. вул., в годині 7:30 ввечір. Просимо кожного члена прийти на збори і заплатити свої вкладки. Рівнож є важні справи до полагодження. — Т. Бодиар, предс.; М. Соколовський, кас.; А. Мудровський, секр., 80 Wills Pl., Irvington, N. J.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Дарахівщина, від. 275, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. лютого, в годині 7. ввечір, в гали церковній. Просимо членів і членниць прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Кожний член обовязково повинен принести спис своїх бондів за кілько купив, або листовно повідомити секретаря якнайскорше. Цей спис секретар мусить відіслати до гол. канцелярії У. Н. Союзу. Уряд на 1943 рік вибрано той самий: М. Гречин, предс.; Нестор Манорик, кас.; М. Курило, рек. секр.; Маріян Обуховський, фін. секр.; контр. комісія: Іван Сосульський і М. Іванчук. — За уряд: Маріян Обуховський, 130 — 1st Ave., New York, N. Y.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, відбудуться в понеділок, 15. лютого, ввечір. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглі вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — За уряд: Андрій Бусько, рек. секр.

ГАМТРАМК, МІШ. — Місячні збори Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, відбудуться в неділю, 14. лютого, в Українській Хаті, 2240 Ґрейлінг ул., в годині 1:30 пополудні. Просимо всіх членів прийти на час і щоб нас не було замало. Бо як є що до обговорення, то нема з ким неї справи обговорити. А кому з членів неможливо прийти, то ті можуть нісллати місячні вкладки грошевим переказом (мопі ордер) або чеком на фінансового секретаря на адресу: Walter Krushelnycki, 3201 Hanley, Hamtramck, Mich., не пізніше як до 20-го дн якожного місяця. Члени довгуючі за два або три місяці як не пришлють місячної вкладки до повище означеного часу, будуть суспендовані згідно зо статутом. Щоби уникнути суспендовання, то члени нехай не очікують на секретаря, щоби до них прийшов, бо в теперішнім часі секретар не має часу ходити або їздити до членів та збирати місячні вкладки. — В. Бодруг, рек .секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє своїх членів і членниць, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. лютого, в 12. год. вполудне, в салі церковній при Оклей і Райс ул. Приявність всіх членів і членниць є конечна. — Т. Шпікула, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 367, відбудуться в неділю, 14. лютого, в годині 1:30 пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів прийти на збори і на час, а не дві години пізніше. Просимо також реґулярно платити свої вкладки і не затягати довгу. Памятаймо, щоби що місяця приеднати хоч одного члена до Союзу і Товариства. — За уряд: М. Сорохтей, П. Лиско, Р. Дмитрів.

ФРЕНКФОРД, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 268, відбудуться в суботу, 13. лютого, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 2171 Вакелінг ул. Просимо всіх членів бути приявними на зборах, де маємо важні справи полагодити. Напоминаємо довгуючих членів, щоби прийшли вирівнати свої залеглости. Просимо також не забувати за приєднування нових членів, як старших, так і дітей. — М. Андріїв, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. — Збори відділу 177 відбудуться в неділю, 14. лютого, в годині 1. пополудні, 18 Пілґрім ул. Прошу членів місцевих і позамісцевих прийти на ці збори і ще раз вам заявляю, що було ухвалено, що кожний член має доручити свій розмет не пізніше як до 15. кожного місяця. Тож прошу принести там, де відбуваються збори. — С. Саска, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Збруча, від. 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. лютого, в годині 2. пополудні, в У. Г. Клюбі при 608 Вест Лакавана Еве. Пригадуємо всім членам, щоби старалися платити свої вкладки на зборах і на час, а найпізніше до 25. в місяци. — За уряд: О. Запоточний, Р. Рубльовський.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє свої членкиці, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. лютого, в гали церковній, точно в годині 5. ввечір. Просимо прийти на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. Приведіть зо собою нових членкиць, а ми їх радо приймемо, а ви отримаєте нагороду. — За уряд: Катерина Олексин, предс.; Анастасія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

ТОЛІДО, О. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 167, відбудуться в неділю, 14. лютого, в гали і в часі як звичайно. Всі члени повинні прийти на збори та полагодити важні справи. Кожний член обовязково повинен сказати секретареві за кілько купив американських воєнних бондів. Просимо членів платити свої вкладки кожного місяця. — Ів. Кульматицький, секр.-кас.

ГВАТСТОН, Н. Й. — Тов. Просвіта, від. 129, повідомляє, що збори відбудуться в суботу, 13. лютого, в 8. год. вечером, під ч. 146-22 — 22 Евеню. Обовязком всіх членів є прийти, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член підлягає карі згідно зо статутом. — М. Баран, предс.; С. Кузьма, кас.; М. Дзярський секр.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

ПАРАНЯ ФЕДОРІВ пошукує **КАТЕРИНУ ПАНЬКІВ** зі села Дашави, повіт Стрий, Галичина. Давніше перебувала в Ню Йорку, а останними роками в Бостоні. Хто про неї знав, або вона сама, хай зголоситься на подану тут адресу: 27.-

FRANCES P. HADLEY,
2114 N. Seminary St., Chicago, Ill.

ТАРЗАН, ч. 714. Джеґер у кращому положенні.

BEFORE THE LIONS COULD UNSCRAMBLE THEMSELVES, THE APE-MAN WAS GONE. IN THE JUNGLE HE TOOK TO THE TREES.

SOON HE REACHED THE BEACH, WHERE HIS FRIENDS WERE ENGAGED IN FURIOUS AND UNEQUAL CONFLICT WITH JAGGER.

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

"TARZAN!" A MAN CRIED. JAGGER WHIRLED. THE OTHERS SOUGHT TO PROFIT BY CLOSING IN ON THEIR FOE FROM BEHIND.

Rex Maxon -714-

BUT TARZAN CALLED OUT: "LET HIM BE! I'LL TAKE CARE OF HIM!"

JAGGER WAS UNAFRAID. WITH HIS LONG CLUB HE COULD EASILY CRUSH THE HEAD OF THE UNARMED APE-MAN!

Поки льві могли розійтися, Тарзан уже пропав серед конарів дерев джунглів.

Він скоро дістався на беріг моря, де його приятелі мірилися в нерівному бою з Джеґером.

„Тарзан!" крикнув один чоловік. Джеґер обернувся. Інші пробували скористати з того й зайти його ззаду.

Але Тарзан крикнув до них: „Лишіть його мені. Я з ним полагоджу справу." Джеґер не боявся. З довгою палкою в руках він міг легко розбити череп неузброєній людині.